

Bestrijding vogelschade in boomgaarden

Door C. A. de Braal

Hoewel het aantal vogelvrienden in Nederland voortdurend blijft toenemen zijn er ook mensen, die de vogels vaak verwensen, zoals fruittelers, die zich in hun bestaan bedreigd voelen. Hun inkomsten zijn afhankelijk van het fruit, mits zij dit fruit gaaf op de markt kunnen brengen. En er zijn een aantal vogels, die juist de gaafheid van het fruit bedreigen.

Onlangs kwam ik in contact met zo'n fruitkweker, die mij een apparaat toonde, dat hij gebruikt om vogels uit zijn boomgaard te weren. Dit bestaat uit een wiel van plm. 80 cm doorsnee, dat door een electromotor wordt aangedreven. Aan dit wiel wordt, excentrisch, een kabel bevestigd, die op zijn beurt ook weer aan een kabel vastzit. Deze laatste kabel had in het mij getoonde geval een lengte van 200 m, doch dit is afhankelijk van de afmetingen van de boomgaard. Aan een zijde is deze lange kabel bevestigd aan een goed verankerde, niet verende paal. Het andere eind is vastgemaakt aan een juist zeer veerkrachtige populier.

Tussen deze twee ophangpunten staat om de ongeveer 20 m een paal van 2 m hoog (boven het maaiveld). Op deze paal is een goed verende lat bevestigd, waar bovenaan een katrol zit, waar de lange kabel door loopt. Aan de kabel zijn tenslotte gesloten bussen bevestigd, in mijn geval van ongeveer 10 x 25 x 30 cm, waarin wat steentjes zitten.

Als nu de motor gaat draaien, zwiepen de bussen geweldig heen en weer, waarbij het gerammel van de steentjes en het blikkeren van de bussen zelf, de vogels angst blijkt aan te jagen in een strook ter weerszijden van de kabel van 25-30 m.

Deze installatie heeft in het najaar van 1967, dus de oogsttijd van het fruit, van zonsopgang tot zonsondergang ieder kwartier gedurende ongeveer 15 sec. gedraaid. Als er zeer veel vogels kwamen, werd er elke 10 minuten gedurende 15 sec. gedraaid. De tussenruimten mogen echter niet te klein worden omdat anders gewinning op treedt, waardoor het schrikeffect vermindert of zelfs geheel verdwijnt. De bediening van de electromotor kan worden geregeld met een tijdschakelaar.

Volgens mijn zegsman had het apparaat goed gewerkt, hoewel er volgens hem

juist in de herfst van 1967 grote schade aan het fruit is toegebracht door vogels.

Toen ik vroeg wat volgens mijn zegsman de fruitteelt in Nederland het meest ten goede zou komen, antwoordde hij dat dit het volledige uitroeien van een aantal vogelsoorten als spreeuwen, kramsvogels, eksters en gaaien zou zijn. Dit stuit mijn zegsman echter tegen de borst, waarop hij is overgegaan tot het gebruik van het hiervoor beschreven apparaat. Hij heeft het zelf geconstrueerd, maar verklaarde nadrukkelijk dat het idee niet van hem is. Het is, voor zover bekend, niet in de handel. Het had hem ongeveer 300 gulden gekost.

Als een dergelijk apparaat in de handel kwam zou de vogelschade in boomgaarden wellicht flink kunnen worden beperkt.

• C. A. de Braal, Van Almondestraat 48, Delft

Naschrift: Wij menen dat ter verbetering van de verhouding tussen fruittelers en vogels vooral voor wat meer tolerantie moet worden gepleit. Men is te gauw geneigd om vogelschade aan fruit (en andere gewassen) te gaan omrekenen in opbrengst aan geld per kg beschadigd fruit. Maar de door schrijveresignaleerde „grote schade aan fruit” in 1967 heeft klaarblijkelijk niet verhinderd, dat in het voorjaar van 1968, door de desondanks overvloedige oogst van 1967, veel fruit onverkoopbaar bleek!

Er zijn, behalve de inderdaad doeltreffend lijkende installatie die de heer De Braal beschrijft, méér maatregelen die schade kunnen beperken. Zo zou het plaatsnemen van platte schalen of bakken met bad- en vooral drinkwater de neiging om fruit aan te pikken (waarbij het vermoedelijk meer om het sap dan om het vrucht vlees begonnen is) verminderen. Veel boomgaarden hebben een bodembedekking van gras. Door te zorgen dat dit gras flink lang is in de tijd waarin het fruit rijpt, zou men vooral spreeuwen weren, die graag op een pas gemaaid grasmat insecten komen zoeken.

Veel succes kan worden verwacht van een doelmatig gebruik van via een bandrecorder en luidsprekers weergegeven angstkreten van de betrokken vogelsoorten. Dr. Hardenberg heeft daarmee, toen hij bij de Directie Faunabeheer werkzaam was, opmerkelijke resultaten bereikt.

Of het uitroeien van vogels als spreeuwen, kramsvogels enz. de fruitteelt nu wel zo ten goede zou komen, moet worden betwijfeld. De door het aanpikken van fruit inderdaad schadelijke spreeuwen eten in andere jaargetijden grote hoeveelheden schadelijk insecten die, als ze niet door de spreeuwen worden kort gehouden, op hun beurt heel wat schade kunnen aanrichten.

Opvallend is ook, dat steeds zo over de kramsvogels wordt geklaagd, terwijl dit toch juist een typische „veldlijster” is, waarvan de grote aantallen pas verschijnen als veel fruit al is geoogst. Aandachtige bestudering van hun voedselgewoonten zou misschien mogelijkheden kunnen opleveren voor een zuiver biologische en daardoor effectieve methode om hen uit boomgaarden te weren.

Het zou voorts de moeite waard zijn eens te proberen of het inrichten van voerplaatsen met toch al aangepikt of van de takken gevallen fruit de belangstelling van de boomgaard afleidt. Hier ligt een boeiend werkterrein voor vogelwachters en -werkgroepen, waarvan zowel de fruittelers als de vogels zouden kunnen profiteren.

In dit opzicht wordt voortdurend veel onderzoek verricht door deskundige medewerkers van Ithon en Directie Faunabeheer, die betrouwbare veldwaarnemingen van vogelvrienden altijd op prijs zullen stellen. — Redactie.